

Deres ref.:
14/5053-

Vår ref.:
15-001 HR

Dato:
05.01.2015

Høringsinnspill til Kunnskapsdepartementet - Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven - Krav til relevant kompetanse i undervisningsfaget m.m.

Innledning

Musikerne fellesorganisasjon (MFO) vil ha et utdanningssystem som sikrer at hvert enkelt menneske får realisert sine evner og anlegg, der alle gis samme muligheter til utdanning og læring, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger. Som en fagforening som både organiserer lærere innenfor de kunstneriske fagene, men også som Norges største fagforening for kunst- og kulturarbeidere har vi et spesielt fokus på de estetiske fagene i skoleverket.

Vi mener at de estetiske fagene har for liten plass i det norske utdanningsløpet. Vi mener at alle elever må få anledning til å utvikle sine kreative evner med kompetente lærere og tilstrekkelige tidsressurser. Undervisningen i estetiske fag må derfor styrkes, men det må også fokuseres på de estetiske fagenes instrumentelle overføringsverdier, og på hvordan estetiske undervisningsmetoder styrker opplæringen og inkluderingen i alle fag i opplæringen.

MFO vil at barn og unge skal møte en helhetlig skolehverdag og et mangfold av kulturaktiviteter i sitt oppvekstmiljø, vi vil at barn og unge skal møte ulike kunstarter som grunnlag for egen dannelse og at skolen skal gi rom for elevenes skaperkraft.

Generelle kommentarer

I 2004 gjennomførte UNESCO, med professor Anne Bamford som leder, en stor internasjonal undersøkelse på hvilke effekter kunst- og kulturundervisning har på hele grunnopplæringen, på lokalsamfunnet og på elevenes sosiale og personlige utvikling.¹ Det denne undersøkelsen ettertrykkelig slår fast er at god undervisning i kunst og kultur har store positive effekter hos barn og unge i skolen, og i dagens skole er det heldigvis mange lærere med solid kunstfaglig kompetanse. Disse bidrar til økt selvtillit, mindre fravær, og mye bedre lese- og skrive-ferdigheter blant barn og unge gjennom sin undervisning i musikk og andre estetiske fag.

Kun tre av fem lærere som underviser i musikk på grunnskolen har faglig fordypning, mens to av fem har ingen faglig fordypning målt i studiepoeng. Bare en av fire

---

¹ Bamford, Anne: *The Wow Factor - global research compendium on the impact of the arts in education*, Münster, 2006.

musikklærere har kompetanse i faget tilsvarende 60 studiepoeng eller mer. De som har fordypning i faget tilsvarende 30-59 og 1-29 studiepoeng, utgjør henholdsvis 19 og 17 prosent av de som underviser i faget.² Dette er meget beklagelig, spesielt når UNESCO-undersøkelsen nå slår fast at dårlig undervisning i kulturfag har en direkte negativ effekt på barns kreativitet og selvtillit. Ikke bare er det sløsing med tid og penger å sette ufaglærte lærere til å undervise i kulturfag, det er også ødeleggende for barna. Barn og unge som får en negativ opplevelse med kulturundervisningen får ødelagt sin kreativitet og selvtillit, og trivselen på skolen blir mindre.

Kommentarer til 2.3.1. Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag for alle lærere

MFO er enige i departementets vurdering av at «Solid fagkompetanse er nødvendig for å kunne motivere og formidle kunnskap på en god måte». For oss er det en selvfølge at den som skal være lærer i et fag må ha inngående kompetanse i dette faget. Og som utallige forskningsrapporter viser så er lærerens kompetanse en av de viktigste - om ikke den viktigste - innsatsfaktoren for å kunne gi god læring og høyt læringsutbytte.

Vi var derfor enige i, og glade for, at det ble innført kompetansekrav for å kunne undervise i alle fag på ungdomsskolen. Dette er et ypperlig grep som helt klart vil øke kvaliteten i undervisningen. Men vi vil hevde at de samme kravene til kompetanse må gjøres gjeldende for alle fag i ungdomsskolen, og selvfølgelig også da for de estetiske fagene.

Og vi vil meget sterkt advare departementet mot å videreføre ordningen med forskjellige kompetansekrav for forskjellige fag. En sortering av fagene i viktige og mindre viktige fag er uheldig, og vil ikke gi de nødvendige signalene om at fag og fagkompetanse er prioritert. Vi trenger en skole der kompetanse og kunnskap settes så høyt som mulig. Dette gjør vi ikke ved å skape A- og B-fag.

Vi vil derfor anbefale at det skal være et krav om 60 studiepoeng for å undervise på alle fag på ungdomstrinnet.

MFO vil sterkt anbefale at det innføres kompetansekrav i alle fag, også for årstrinnene første til syvende. Dersom elevene ikke får relevant og kompetent undervisning i alle fag i barneskolen, vil de ikke få det grunnlaget de trenger for å kunne nyttiggjøre seg kompetent undervisning på forventet nivå på ungdomstrinnet.

Som blant annet professor Anne Bamford har vist i sin rapport om kunst og kultur i norsk skole så har vi "har hausset opp PISA-undersøkelsene som den eneste sannhet."³ Rangeringen brukes som argument for å kutte i kunst- og kulturfag i skolen. Faglærere forsvinner, kompetansen blir borte. Å gi åtteåringer en lærer som ikke kan synge og som aldri har danset et eneste trinn, er skandaløst"

Bamfords observasjoner og kritikk bør få konsekvenser for hvordan vi prioriterer i norsk skolepolitikk. Vi bør ha mer, ikke mindre kultur i skolen. Ikke bare av kjærlighet og omsorg for elevene og kulturen, men for å forbedre resultatene. All

---

² Lagerstrøm, Moafi og Revold: *Kompetanseprofiler i grunnskolen - Hovedresultater 2013/2014*, SSB-Oslo 2014.

³ Bamford, Anne: *Arts and culturale education in Norway 2010/2011*, Stavanger 2012.

forskning sier at læringseffekten blir svekket hvis kunst- og kulturdimensjonen forsvinner fra undervisningen. Kultur er ikke bare kos, det er et særs godt pedagogisk verktøy.

Vi vil derfor gå inn for at det innføres et kompetansekrav om 30 studiepoeng for å undervise i alle fag på trinnene en til syv.

Kommentarer til 2.4.1 Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag for alle lærere.

Departementet foreslår at alle lærere som fullførte sin utdanning før 1. januar 2014, ikke lenger vil være unntatt kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag i § 10-2 første ledd. Det innebærer også at de som har fullført tidligere allmennlærerutdanning etter 1. januar 2014, ikke lenger vil være unntatt kravet i § 10-2 første ledd.

MFO er generelt skeptisk til å innføre krav og lovendringer som har karakter av tilbakevirkende kraft. Selv om vi primært hevder at fagkompetanse, og da i alle fag, er viktig, kan en slik lovendring etter vårt syn gjøre det mindre attraktivt å være lærer.

Et slikt krav må i så fall følges opp av en kraftig satsing på videreutdanning, og denne satsingen må være innrettet på en slik måte at lærere som ønsker å kvalifiserer seg ytterligere, ikke kommer dårlig ut økonomisk.

Kommentarer til 2.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringene, samt MFOs forslag om at det må innføres kompetansekrav for alle fag, og på alle nivå, vil naturligvis føre til et stort behov for videreutdanning. Det nåværende systemet for videreutdanning inneholder både en vikarordning og en stipendordning. Men i vikarordningen skilles det på hvor mye staten gir i tilskudd, etter hvilket fag det videreutdannes i. Og gjennom stipendordningen gis lærere stipend i såkalte «prioriterte fag».

Vi mener at departementet gir uheldige og ulogiske signaler ved å skille på fag når støtte skal ytes. En sortering av fagene i viktige og mindre viktige fag er uheldig, og vil ikke gi de nødvendige signalene om at fag og fagkompetanse er prioritert. Vi trenger en skole der kompetanse og kunnskap settes så høyt som mulig. Dette gjør vi ikke ved å skape A- og B-fag. Vi kan heller ikke se at en musikk lærer har mindre behov for støtte til livsopphold enn f.eks. en matematikklærer.

Vi vil derfor anbefale at det skal være samme tilskuddssatser og samme muligheter for å få stipend uavhengig av hvilke fag lærerne videreutdanner seg i.

Elever med funksjonsnedsettelse

Elever med funksjonsnedsettelse opplever ofte at de ikke får delta i musikkundervisningen, eller de møter lavere forventninger enn deres potensial skulle tilsa⁴. Lærernes faglige og didaktiske ferdigheter er avgjørende for å møte mangfoldet av elever i klassen eller gruppen, men mange musikk lærere finner det vanskelig å tilpasse undervisningen til alle fordi de mangler kompetanse⁵ (Stige 1995). Det er behov for økt kunnskap og kompetanse hos musikk lærere for at de skal kunne gi alle elevene muligheten til å delta aktivt i musikkundervisningen og utvikle sitt faglige potensiale⁶.

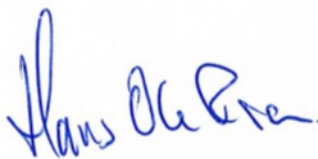
Andre kommentarer

MFO har ingen kommentarer til departementets andre forslag.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Hans Ole Rian
Forbundsleder

---

⁴ Berg-Olsen, Einar, og Elin Skogdal. 2014a. "Inkluderende musikkopplæring: Fra barnehage til profesjonell." I *Inkluderende praksis: Gode erfaringer fra barnehage, skole og fritid*, redigert av Herlaug Hjemebrekke, Lise Lundh og Signhild Skogdal, 14. Universitetsforlaget.

⁵ Stige, Brynjulf. 1995. *Samspel og relasjon som perspektiv på inkluderende musikkpedagogikk*. Oslo

⁶ Evang, Hanne Kihlman. 2010. *En inkluderende musikkpedagogikk?: diskursanalytiske betraktninger rundt musikkpedagogikkens forhold til musikkundervisning med elever med spesielle behov*.